

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen myönnettävistä avustuksista

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen myönnettävistä avustuksista (HE 260/2022 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Katri Aho, maa- ja metsätalousministeriö
- neuvotteleva virkamies Tauno Juntila, maa- ja metsätalousministeriö
- asiantuntija Johanna Andersson, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- toiminnanjohtaja Mitja Nummenmaa, Suomen Hevosenomistajien Keskusliitto ry
- jalostusjohtaja Minna Mäenpää, Suomen Hippos ry
- toiminnanjohtaja Jukka Koivisto, Suomen Ratsastajainliitto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- valtiovarainministeriö
- Vermon Ravirata Oy
- Ypäjän hevosopisto Oy
- Kaustisen seudun Raviseura ry
- Keski-Suomen Hevosjalostusliitto ry
- Suomenhevosliitto ry
- Varsinais-Suomen Hevosjalostusliitto ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen myönnettävistä avustuksista arpajaislakiin ehdotettujen muutosten johdosta. Voimassa olevassa arpajaislaissa säädetään hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen myönnettävistä avustuksista siten, että Veikkaus Oy:n tuotosta käytetään neljä prosenttia hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen. Veikkaus Oy:n tuotolla rahoitetuille toimintoille on kuitenkin tarkoitus ottaa käyttöön parlamentaarisisessa yhteistyössä valmisteltu uusi rahoitusmalli, jossa toimintoja ra-

Valiokunnan mietintö MmVM 27/2022 vp

hoitettaisiin vuoden 2024 alusta lukien menokehyksen sisältä yleiskatteellisista budjettivaroista. Arpajaislaissa säädetyistä Veikkaus Oy:n tuoton yksilöidyistä käyttötarkoituksista ja rahoituksen jakautumisesta eri käyttökohteisiin luovutettiin uuden rahoitusmallin johdosta. Veikkaus Oy:n tuotto otettaisiin jatkossa yleiskatteellisena valtion talousarvioon käytettäväksi talousarvion mukaisiin menoihin.

Hallituksen esitykseen laiksi arpajaislain muuttamisesta sisältyy ehdotus arpajaislain muuttamisesta siten, että säännökset Veikkaus Oy:n tuoton käyttötarkoituksesta, tuoton ottamisesta talousarvioon ja tilittamisestä muutettaisiin uutta rahoitusmallia vastaaviksi. Lisäksi arpajaislaista kumottaisiin muun muassa Veikkaus Oy:n tuoton jaosta päättämistä koskevat säännökset ja valtionavustuksiin liittyvät säännökset.

Hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen myönnettävistä avustuksista annettavassa laissa säädettäisiin tarkoitukseen myönnettävän avustuksen rahoituksesta, avustuksensaajatahoista sekä siitä, mihin tarkoituksiin avustusta voitaisiin myöntää. Lisäksi lakiin sisältyisi säännökset sekä valtionavustuslain että valtioneuvoston päätösten soveltamisesta myönnettäviin avustuksiin.

Esitys liittyy hallituksen esitykseen laiksi arpajaislain muuttamisesta ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen myönnettävistä avustuksista arpajaislakiin ehdotettujen muutosten johdosta. Voimassa olevassa arpajaislaissa säädetään hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen myönnettävistä avustuksista siten, että Veikkaus Oy:n tuotosta käytetään neljä prosenttia hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen. Veikkaus Oy:n tuoton yksilöidyistä käyttötarkoituksista ja rahoituksen jakautumisesta eri käyttökohteisiin luovutaan uuden rahoitusmallin johdosta. Tuotto otetaan jatkossa yleiskatteellisena valtion talousarvioon käytettäväksi talousarvion mukaisiin menoihin. Uudessa rahoitusmallissa valtionavustusrahoituksen kokonaisuus päätetään julkisen talouden suunnittelun yhteydessä neljälle tulevalle vuodelle jatkuvuuden ja ennakoitavuuden parantamiseksi. Vuositasolla valtionavustusrahoituksen lopullisesta määrärahasosta päätetään valtion talousarvion osana. Esityksen mukaan avustus hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen myönnetään valtion talousarviossa tähän tarkoitukseen osoitetun määrärahan puitteissa. Hallituksen esityksestä ilmenevän ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena sekä puoltaa siihen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Valiokunnan saamissa lausunnoissa on tuotu esiin avustusten suuri merkitys hevostaloudelle. Suomessa on tällä hetkellä hieman yli 75 000 hevosta, joista suomenhevosia on noin 20 000. Raviurheilun harrastajia arvioidaan Suomessa olevan noin 220 000—250 000 ja ratsastuksen harrastajia noin 160 000. Hevosalan työllistävä vaikutus koko Suomen tasolla on noin 15 000 henkilöä eri puolilla Suomea, millä on vaikutusta maaseudun elinvoimaisuuden ja maaseudun kehitykseen.

Valiokunnan mietintö MmVM 27/2022 vp

tämisen kannalta. Hevosala ilmoittaa tulouttavansa valtiolle vuosittain noin 60 miljoonaa euroa. Alalle on ohjattu vuositason avustuksina rahoitusta noin 40 miljoonaa euroa, joka kohdennetaan käytettäväksi ravikilpailuiden palkintoihin, raviratojen toimintaan ja niiden investointeihin, hevosten kasvatustukeen, ravi- ja ratsastusurheilun keskusjärjestölle, hevosjalostusliitoille, neuvontapalveluihin sekä lääkeainevalvontaan. Kysymys on pohjimmiltaan alan valtiolle tulouttamien totopelituottojen palauttamisesta alan kehittämiseen.

Vuonna 2017 toteutettiin muutos, jossa ravipeleihin liittyvä vedonlyönti siirrettiin valtion omistamalle vedonlyöntiyhtiölle, Veikkaus Oy:lle, jolloin hevosurheilun kehittämisen turvaamiseksi päätettiin säätää vedonlyöntiyhtiön tuoton käyttötarkoituksista siten, että neljä prosenttia tuotosta käytetään hevosurheiluun ja hevoskasvatukseen edistämiseen. Avustusten rahoitusmallin uudistus merkitsee sitä, ettei Veikkaus Oy:n tuotoista enää lakisääteisesti osoiteta 4 prosentin osuutta hevosurheilun ja hevoskasvatukseen edistämiseen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan rahoitusmallin uudistamisen ohella taustalla ovat Euroopan unionin valtioneuvoston päätökset ja komission valtioneuvoston päätös, joka asettaa enimmäismäärän tukijärjestelmään käytettävissä olevalle rahoitukselle. Vuosien 2023–2026 koskevassa julkisen talouden suunnitelmassa hevoskasvatukseen ja hevosurheilun edistämiseen on osoitettu vuotuinen noin 39 miljoonan euron määräraha. Vuositason valtionavustusrahoituksen lopullisesta määrärahasasta päätetään valtion talousarvion osana. Valiokunta yhtyy lausunnoissa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan hevoskasvatus ja hevosurheilu ovat luonteeltaan toimintaa, jota on voitava suunnitella pitkällä aikajänteellä. Lakiehdotuksen ei tule luoda epävarmuutta alan tulevaisuuteen, vaan rahoituksen taso tulee turvata pitkälle tuleville vuosille. On erittäin tärkeää, että vuotuinen rahoitus säilyy vähintään nykyisellä tasolla.

Esityksen mukaan avustukseen käytettävissä olevasta määrärahasesta on tarkoitus osoittaa vähintään 95 prosenttia raviurheilulle ja hevoskasvatustoimintaan. Laissa ehdotetaan säädettäväksi avustuksensaajista, joita ovat hevosalan keskusjärjestöt ja näiden jäsenyhteisöt sekä kunnat. Lisäksi lakiehdotukseen sisältyvät säännökset avustuksen käyttötarkoituksista. Avustusta on tarkoitus edelleen myöntää muun muassa hevoskilpailujen järjestämiseen, hevoskasvatukseen edistämiseen, hevosalan kehittämiseen sekä hevosurheilutoiminnassa tarvittavan maa-alueen ja kaluston hankintaan, kunnossapitoon ja vuokratukustuksiin. Valiokunta pitää erityisen tärkeänä kotimaisen alkuperärodun, suomenhevosen, kasvatukseen edistämistä tutkimuksen ja kasvatustuen keinoin.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Veikkaus Oy:n rahapelituotoista on ohjattu vuosittain Suomen Hippos ry:n kautta kasvatustukea hevosten kasvattajille. Vuonna 2022 tuen määrä oli noin 2,6 miljoonaa euroa. Kasvatustuki ohjautuu ravihevosten lisäksi ratsuhevosille ja poneille mukaan lukien suomenhevosaursut. Rahoituksen ohjaamisessa lähtökohtana on ollut sekä rotujen että eri käyttömuotojen mahdollisimman tasapuolinen kohtelu. Viitaten samaansa selvitykseen valiokunta pitää tärkeänä, että suomenhevosen eri jalostussuuntien säilyminen, elinvoimaisuus rotuna ja geeniperimän monimuotoisuus voidaan pitkällä aikavälillä turvata. Kasvatustuen tammapalkkioiden kautta tuetaan suomenhevosen monimuotoisuuden ylläpitämistä. Lisäksi suomenhevosrodun säilymistä ja monipuolista käyttöä edistävään tutkimukseen tulee panostaa. Luonnonvarakeskuksen tehtävänä on suomenhevosen geenivaroista huolehtiminen, ja tällä on suuri merkitys suomenhevosen monimuotoisuudelle ja samalla hevosrotujen ja luonnon monimuotoisuudelle. Lakiehdotuksen mukaisen kasvatustuen lisäksi alkuperäisrotujen kasvattamista

Valiokunnan mietintö MmVM 27/2022 vp

koskevan ympäristösopimuksen perusteella voidaan myöntää ympäristökorvausta suomenhevosille. Vuosille 2023—2027 laaditun Suomen yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman mukaisesti korvausta voidaan myöntää 350 euroa eläintä kohti. Valiokunta pitää tärkeänä suomenhevosen monipuolisen käytön ja eri jalostussuuntien kasvatustyön edistämistä edellä mainituin keinoin. Tämä tukee rodun elinvoimaisuutta pitkällä tähtäimellä.

Valiokunnan saamista lausunnoissa on kiinnitetty huomiota Suomen Hippos ry:n rooliin rahoituksen jakamisessa. Voimassa olevan arpalaislain 17 c §:n mukaan raviurheilun ja hevoskasvatuksen keskusjärjestö tekee maa- ja metsätalousministeriölle esityksen avustusten vuosittaisesta jakosuunnitelmasta eri avustuksensaajille ja käyttötarkoituksiin. Useiden lausuntojen mukaan vuosittaista jakosuunnitelmaa laadittaessa tulee jatkossakin hyödyntää Suomen Hippos Ry:n asiantuntemusta. Keskusjärjestön asiantuntemusta tarvitaan erityisesti sen osalta, millä tavalla rahoitus tukee ja edistää hevoskasvatusta sekä hevosurheilua parhaalla mahdollisella tavalla. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan arpajaislain uudistuksen yhteydessä Veikkaus Oy:n tuottoihin ja totopeleihin liittyvä kytkentä poistuu ja lakiehdotuksessa tarkoitettujen avustusten rahoitus sisältyy valtion talousarviossa yleiskatteelliseen rahoitukseen. Näin ollen avustukset ovat rinnastettavissa kaikkiin muihin valtionavustuslain nojalla myönnettäviin avustuksiin, joissa vastavaa roolia ei ole annettu asiantuntijajärjestölle.

Viitaten saamaansa selvitykseen keskusjärjestön roolista valiokunta toteaa, että Suomen Hippos ry on muun muassa suomenhevosen, suomalaisen lämminverisen ratsuhevosen ja lämminverisen ravihevosen kantakirjojen pitäjä, ja sillä on näiden rotujen jalostusohjelma. Valiokunta katsoo, että ministeriön on avustusvarojen jakoa valmistellessaan pyrittävä hyödyntämään muun muassa keskusjärjestön asiantuntemusta sen varmistamiseksi, että avustukset suunnataan parhaalla mahdollisella tavalla edistämään hevosurheilua ja hevoskasvatusta mukaan lukien alkuperäisrodun elinvoimaisuuden ja monimuotoisuuden säilyttäminen.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Maa- ja metsätalousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 260/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Valiokunnan mietintö MmVM 27/2022 vp

Helsingissä 2.2.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Anne Kalmari kesk
varapuheenjohtaja Ritva Elomaa ps
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Satu Hassi vihr
jäsen Mikko Lundén ps
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Anders Norrback r
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Jenni Pitko vihr
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Arto Satonen kok
jäsen Jenna Simula ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Susanna Paakkola